

KHS/HV
nhv-ansokan@socialstyrelsen.se

Ansökningsförfrågan angående att bedriva viss vård inom vårdområdet viss avancerad esofaguskirurgi som nationell högspecialiserad vård

Socialstyrelsen utlyser härmed möjligheten för samtliga regioner att ansöka om tillstånd att bedriva nationell högspecialiserad vård inom vårdområdet viss avancerad esofaguskirurgi.

Bakgrund

Socialstyrelsen har den 17 juni 2025 beslutat att viss avancerad esofaguskirurgi, enligt definition nedan ska utgöra nationell högspecialiserad vård och bedrivas vid två vårdenheter.

Definition

Nationell multidisciplinär konferens

Nationella högspecialiserade vårdenheter ska organisera en nationell multidisciplinär konferens (MDK) för avancerad esofaguskirurgi. Till denna MDK ska patienter (vuxna, 18 år och uppåt) med följande tillstånd remitteras för bedömning och ställningstagande till behandling:

- esofagustumörer, där man preoperativt finner överväxt på omgivande organ och som eventuellt kräver resektion av större luftvägar
- cervikal esofaguscancer
- oligometastatisk sjukdom till följd av esofaguscancer
- paratrakeala lymfkörtelmetastaser vid esofaguscancer som kan kräva avancerad kirurgi
- rekonstruktion efter livräddande resektion av esofagus/esofagussubstitut
- esofago-respiratoriska fistlar utan extensiv tumörväxt
- uttalad fibros i mediastinum, ex efter tidigare lutskada
- substitutdysfunktion hos tidigare esophagektomerade patienter
- patienter (i vuxen ålder) med sekvele/resttillstånd efter barnkirurgiska esofagusingrepp

Kurativt syftande kirurgi

Efter beslut om kurativt syftande kirurgi vid avancerad esofaguscancer ska sådan utföras vid en nationell högspecialiserad vårdenhet.

Med avancerad esofaguscancer avses patienter med:

- esofagustumörer, där man preoperativt finner överväxt på omgivande organ och som kräver resektion av större luftvägar
- cervikal esofaguscancer

Avgränsningar till definitionen

Följande områden ska ej nivåstruktureras nationellt, men bör fortsättningsvis vara sjukvårdsregionalt nivåstrukturerade:

1. Kirurgi vid övrig esofaguscancer (som inte är avancerad enligt definitionen)
2. Låga, det vill säga epifreniska, esofagusdivertiklar med resektionsbehov.
3. Primär rekonstruktion i samband med esofagektomi, esofagusresektion enligt Ivor Lewis, McKeown eller Orringer samt rekonstruktion av esofagus via buken.
4. Endoluminal diagnostik och behandling, inklusive endoskopisk mukosaresektion (EMR) och endoskopisk submukosadissektion (ESD), vid premaligna eller tidiga maligna tillstånd i esofagus.
5. Behandling av akalasi.
6. Endoskopisk behandling av fistlar behöver under vissa omständigheter kunna utföras på alla akutsjukhus, men dessa patienter kan dras på nationella MDK.

Tillståndprocessen

Det är Nämnden för nationell högspecialiserad vård (nämnden) som beslutar om vilken eller vilka regioner som beviljas tillstånd att bedriva nationell högspecialiserad vård samt beslutar om de särskilda villkoren för tillståndet. En sakkunniggrupp har fått i uppdrag av Socialstyrelsen att utreda och ge förslag på vilken hälso- och sjukvård som ska utgöra nationell högspecialiserad vård och hur många enheter sådan vård ska bedrivas på. Sakkunniggruppen föreslår i sin utredning de särskilda villkoren som bör gälla för aktuellt tillstånd, se bilaga 1. Socialstyrelsen har remitterat sakkunniggruppens utredning. De särskilda villkoren för aktuellt tillstånd kan komma att justeras av nämnden när beslut om tillstånd fattas.

Regionen ska även uppfylla de generella villkoren som framgår av 4 kap. Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2018:48) om nationell högspecialiserad vård.

Inför nämndens beslut kommer Socialstyrelsen att inhämta ett yttrande från en särskild beredningsgrupp.

När nämnden fattar beslut om vilken eller vilka regioner som ska få tillstånd att bedriva nationell högspecialiserad vård ska patientens bästa vara utgångspunkten vid bedömningen (se prop. 2017/18:40 s. 51 f.). Även systemkonsekvenser t.ex. påverkan på akutsjukvården, patienttransporter samt utbildning och forskning får beaktas vid en fördelning av tillståndet/tillstånden om det är för att säkerställa patientens bästa.

Hur ansökan om tillstånd görs

- Fyll i ansökningsblanketten
- Till ansökan bifogas en verksamhetsplan
- Ansökan ska ha inkommit till Socialstyrelsen **senast den 14 november 2025** på adress Socialstyrelsen, 106 30 Stockholm eller NHV-ansokan@socialstyrelsen.se. Märk ansökan med det tillstånd som ansökan gäller.

Om en region avser att ansöka om flera tillstånd ska regionen fylla i en ansökningsblankett och verksamhetsplan för varje tillstånd.

Kontakt

Vid eventuella frågor eller funderingar kring ansökningsförfarandet kontakta:
NHV-ansokan@socialstyrelsen.se

Bilaga 1. Förslag till särskilda villkor

Kritisk personalkompetens

Samtliga nedan specialister/professioner i det esofaguskirurgiska teamet ska ha specifik kompetens och erfarenhet inom det definierade området:

- Specialist inom kirurgi
- Specialist inom anesthesiologi
- Dietist
- Fysioterapeut
- Arbetsterapeut
- Logoped
- Specialist inom onkologi
- Specialist inom radiologi
- Specialist inom patologi
- Specialist inom öron-näsa och halssjukdomar
- Dedikerat omvårdnadsteam för omhändertagande av postoperativ hantering av patientgruppen

Andra kompetenser eller förutsättningar för att vården inom det definierade området ska kunna bedrivas

- Thoraxkirurgi
- Lungmedicin
- Gastroenterologi
- Plastikkirurgi
- Kurator
- Peer-support (patientrepresentant)
- Dygnet-runt-beredskap för akut interventionell radiologi i händelse av komplikation
- Samarbete med barnkirurgi exempelvis gällande patienter med sequele från tidigare barnkirurgiska operationer

Kritisk utrustning eller lokaler

- ECMO
- Intensivvård

Övriga villkor

- NHVe ska bidra till att forskning inom det aktuella sjukdomsområdet bedrivs.
- NHVe ska verka för att etablera ett internationellt samarbete inom tillståndsområdet för kompetensutveckling och forskningsstudier.

- NHVe ska ansvara för överrapportering till remitterande enheter och upprätta individuella vårdplaner.
- NHVe ska följa upp patientrapporterade mått.
- NHVe ska verka för strukturerad uppföljning av vårdområdet, t.ex. genom registrering i nationellt kvalitetsregister för esofagus- och ventrikelcancer (NREV).
- NHVe ska verka för strukturerad uppföljning av de bedömningar som görs på MDK för att kunna följa samtliga patienter inom definitionen.